

Миндова Е. И.

Европейский университет, г. Киев

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ПЕНСИОННЫХ СИСТЕМ СТРАН ЦЕНТРАЛЬНО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ

Резюме

В статье исследованы особенности реформирования систем пенсионного обеспечения стран Центрально-Восточной Европы. Особое внимание уделено Венгрии, Польши, Чехии как лидерам социально-экономического развития в регионе. Обобщены результаты реформирования пенсионных систем стран ЦВЕ и сделаны рекомендации для Украины.

Ключевые слова: пенсионная система, солидарная пенсионная система, накопительная пенсионная система, добровольное пенсионное страхование, реформирование систем пенсионного обеспечения, страны ЦВЕ.

Mindova O. I.

European University, Kiev

SPECIFICS OF DEVELOPMENT OF PENSION SYSTEMS OF CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Summary

The article deals with the research of specifics of reforming pension systems Central and Eastern Europe. The focus of analysis is on pension systems of Hungary, Poland, Czech Republic as the leaders of the social and economic development in the region. The results of reforming pension systems Central and Eastern Europe are summarized and concluded for Ukraine.

Keywords: pension system, solidary pension system, the accumulative pension system, voluntary pension insurance, the reform of pension systems, CEE countries.

УДК 339.924:351.77:631.523

Онищенко О. А.

Запорізький національний університет

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВВЕДЕННЯ ГМО: КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ ТА УКРАЇНИ

Стаття присвячена розгляду питань правового регулювання створення, випробування, транспортування та використання генетично модифікованих організмів (ГМО) в Україні. Наведено позиції зарубіжних країн щодо запровадження ГМО та міжнародний досвід регулювання цього питання. Проаналізовано конфлікт політичних інтересів ТНК та України з приводу введення в країні обігу ГМО продукції.

Ключові слова: генетично модифікована продукція, екологічна безпека, економічна криза, правове регулювання, конфлікт інтересів.

Постановка проблеми. Аналіз доцільності відкриття Україні для ГМО є актуальною необхідністю як для подальшого наукового вивчення питання, так і для практичної реалізації теоретичних здобутків вивчення в контексті конфлікту національних інтересів та інтересів глобальних транснаціональних корпорацій в умовах економічної кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми виявив три основні напрями розгляду питання:

- законодавче регулювання застосування ГМО та маркування ГМО продукції розглядалися в роботах таких авторів, як: Б. Баласинович, Ю. Ярошевська [8], Г. Андросчук [7], В. Діхтяр [14], В. Третьякова [23];

- сьогодення і перспективи застосування ГМО досліджувалися вченими: О.Г. Близнюченко [9], Я.Б. Блюм [10], К. Джеймс [12], О.О. Іващенко [16], Дж. Лін [17], П.Х. Пономарьов [19], О.С. Трибель [24];

- питання користи та небезпеки ГМО вивчалися вченими: І. В. Гончаренко [11], Т. М. Димань [13],

С. Зінченко [15], Ю. Михайлов [18], А. М. Сердюк [20], Є. Соболев [21], О. Степанюк [22], М. Худяков [25].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак більша частина науковців у своїх працях акцентували увагу на аналізі наявного стану загальної проблеми обігу та регулювання ГМО продукції. Питання тенденцій та прогнозування правового регулювання питання, зокрема у контексті інтеграції до міжнародного законодавства та діяльності ТНК, є недостатньо вивченими.

Метою статті є аналіз правового регулювання обігу ГМО продукції в Україні та систематизації відповідних повноважень державних органів, а також надання пропозицій щодо врегулювання конфлікту інтересів ТНК та України з зазначеного питання.

Виклад основного матеріалу. Генетично модифіковані організми та продукція з них мають на ринку України напівлегальний статус. Обов'язкова держреєстрація, передбачена як умова для їх введення в обіг, не пройдена жодним суб'єктом через

недосконале законодавство та заплутаність повноважень держорганів [2, с. 85-86].

Нині українське законодавство у сфері поводження з ГМО досить об'ємне, але часто внутрішньо неузгоджене і потребує серйозного доопрацювання. Загальні норми містяться, зокрема, у Законі України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» [4] (далі – Закон «Про ГМО»), а також в законах «Про захист прав споживачів» [5], «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [6] та «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» [1].

Згідно із Законом про ГМО та Постановою КМУ «Деякі питання проведення апробації (випробування) та реєстрації генетично модифікованих організмів сортів сільськогосподарських рослин» [29], в Україні діють такі основні види державного регулювання обігу генетично модифікованих організмів:

- генетично-інженерна діяльність контролюється, підтримується та координується Кабінетом Міністрів України, який, зокрема, затверджує порядок державної реєстрації ГМО та продукції, отриманої з їх використанням; затверджує критерії безпеки поводження з ГМО у замкненій системі, які, у свою чергу, розробляються Міністерством освіти та науки України;

- ввезення ГМО джерел харчових продуктів, кормів і харчових продуктів та кормів, вироблених із ГМО та транзитне переміщення ГМО через територію України – координується Кабінетом Міністрів України, який затверджує порядок ввезення та надання дозволу на транзит;

- ввезення незареєстрованих ГМО в Україну дозволяється, якщо вони використовуються виключно для науково-дослідних цілей, а також з метою їх державних випробувань. Дозвіл надає Міністерство освіти та науки України;

- ГМО призначені для використання у відкритій системі, підлягають обов'язковій державній екологічній експертизі, яку здійснює Міністерство екології та природних ресурсів України, яке, у свою чергу, розробляє критерії оцінки ризику потенційного впливу ГМО на навколишнє природне середовище; здійснює державний нагляд і контроль за дотриманням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні ГМО у відкритій системі; надає дозволи на вивільнення ГМО у відкритій системі та здійснює державну реєстрацію засобів захисту рослин, отриманих з використанням ГМО;

- продукція, отримана з використанням ГМО підлягає обов'язковій державній санітарно-епідеміологічній експертизі, яку здійснює Міністерство охорони здоров'я України;

- сільськогосподарські рослини, породи тварин, створені на основі ГМО сортів підлягають обов'язковій державній апробації та державній реєстрації, яку здійснює Міністерство аграрної політики України.

Порядок реєстрації ГМО продукції в Україні надзвичайно ускладнений постійними змінами відповідного законодавства та передачею повноважень між державними органами. Треба відзначити, що в деяких сферах, процедура реєстрації все ж більш-менш відбувається. Так, реєстрацію ГМ організмів джерел кормів, кормових добавок

та ветеринарних препаратів, які містять такі організми або отримані з їх використанням, здійснює Державна ветеринарна та Фітосанітарна служба України, у відповідному реєстрі якої зареєстровано два препарати ГМО: Шрот соєвий, та Вірус V-RG [34].

У 2013-2015 роках в законодавстві України намітилася тенденція до зміни важливих положень щодо регулювання обігу ГМО в Україні. Порядок реєстрації ГМО джерел харчових продуктів був встановлений КМУ Постановою «Про затвердження форми Реєстру генетично модифікованих організмів джерел харчових продуктів, а також харчових продуктів, косметичних та лікарських засобів, які містять такі організми або отримані з їх використанням» відповідно до наказу МОЗ [32]. Але 7 серпня 2013 року КМУ приймає постанову «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України», згідно з якою, серед іншого, внесені положення щодо зміни назви попереднього документа на: «Про затвердження Порядку державної реєстрації косметичних та лікарських засобів, які містять генетично модифіковані організми або отримані з їх використанням» [31]. Постанова КМУ в новій редакції розглядала лише питання про косметичні та лікарські засоби, які містять ГМО. Таким чином, формально виходить, що зараз порядок реєстрації ГМО джерел харчових продуктів, а також харчових продуктів, які містять такі організми або отримані з їх використанням, взагалі відсутній.

Ще більше, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів» [2], метою якого є запровадження спрощеної процедури реєстрації на території України ГМО та продукції, виробленої з їх застосуванням, зареєстрованих в Європейському Союзі [33], внесено зміни, зокрема, до статті 14 «Державна реєстрація ГМО та встановлення обмеження щодо їх застосування» Закону «Про ГМО», про взагалі виключення положень щодо обов'язкової реєстрації в Державних реєстрах ГМО наступної продукції: виробленої із застосуванням сортів с/г рослин та порід тварин, створених на основі ГМО; харчові продукти, косметичні засоби, лікарські засоби, які містять ГМО або отримані з їх використанням; кормові добавки та ветеринарні препарати, які містять ГМО або отримані з їх використанням.

Таку законодавчу діяльність органів влади треба розуміти як спрямування на гармонізацію законодавства України із законодавством ЄС у сфері безпеки та якості харчових продуктів, а також створення прозорих умов ведення господарської діяльності, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних харчових продуктів і зменшення їхньої ціни. На думку ініціаторів Закону, оскільки Україна підписала та ратифікувала Угоду про асоціацію з ЄС і працює на даний момент над уніфікацією власного законодавства із законодавством ЄС, пропонується передбачити спрощену реєстрацію на території України ГМО та продукції, виробленої з їх застосуванням, за умови їх реєстрації в ЄС. При цьому згадану спрощену процедуру реєстрації визначатиме Кабінет Міністрів України [33].

Інше питання щодо ймовірного поширення обігу ГМО в Україні – продаж земель с/г призначення. Згідно із останніми змінами до Земельного Кодексу, у разі відмови від проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки, відповідними

органами має бути наданий вичерпний перелік недоліків проекту і розумний термін усунення таких недоліків [3], що значно спрощує процедуру землеустрою в цілому. В Україні діє мораторій на реалізацію земель сільськогосподарського призначення до 1 січня 2016 року. Питання щодо пролонгації мораторію зараз знаходиться у стадії вирішення. Комітет ВРУ з питань аграрної політики та земельних відносин ухвалив рішення про продовження мораторію на реалізацію землі сільськогосподарського призначення до 2017 року. Зараз чекає на рішенням законодавчого органу.

Питання скасування мораторію на реалізацію сільгоспземель має широкий публічний резонанс. Його скасування може призвести до масової закупівлі земель іноземними інвесторами, зокрема ТНК, які, до речі, неодноразово, виказували відповідні бажання. Так, американська корпорація Monsanto – найбільша в світі компанія з виробництва ГМО-насіння і засновник ГМО-індустрії ще з 2013 року здійснює активну діяльність в Україні. Компанією запущена програма під назвою «Зернова житниця майбутнього» для підтримки ініціатив сільських громад. У 2014 році переможцями програми стали 6 соціальних проєктів для сільських громад Вінницької, Житомирської, Львівської, Сумської, Харківської та Черкаської областей. У 2015 році почалася реалізація 5 проєктів у Житомирській, Запорізькій, Рівненській та Черкаській областях [36].

Згідно із дослідженнями Оклендського інституту в Каліфорнії, який опублікував доповідь «Йдучи назустріч Заходу: Світовий банк і МВФ під час конфлікту в Україні», Світовий банк і МВФ, на умовах 17 мільярдного кредиту Україні, відкриває країну для ГМ культур і ГМО, які використовуються в сільському господарстві [26]. Підтвердженням цього є також результати першого Американсько-Українського бізнес-форуму, який відбувся 13 липня 2015 року. Метою форуму стало сприяння поглибленню торговельно-економічних відносин між державами та залученню американських інвестицій в економіку України. В результаті було відмічено, що агросектор був і залишається найбільш привабливою галуззю для інвестицій в Україні. Американські компанії, що вже налагодили роботу в Україні, такі як AgCo, Cargill, Monsanto, DuPont Pioneer готові щорічно збільшувати інвестування у вітчизняний агросектор [30].

Крім того, згідно зі ст.404 Договору про асоціацію з ЄС, яка стосується сільського господарства, планується поширення застосування методів використання біотехнологій, inter alia шляхом впровадження найкращих практик у цих сферах [35], що, відповідно до доповіді [26], також призведе до розширення обігу ГМО в Україні.

Це відбувається у той час, коли переважна більшість країн світу або взагалі відмовляється від обігу ГМО на своїй території, або жорстко регулює це питання, використовуючи всі наявні правові та адміністративні механізми. Австрія, Швейцарія, Польща, Венесуела одразу встановили законодавчі бар'єри щодо обігу ГМО, пізніше до них додалися

Німеччина і Франція. В Європі тільки декілька країн у вкрай обмеженому обсязі вирощують трансгенні культури: Іспанія, Чехія, Словаччина, Португалія і Румунія. При цьому в Європі дуже поширений такий рух як «Зони вільні від ГМО», які просувають ідеї сталого та регіонального сільськогосподарського виробництва, пропонуючи як екологічні, так і економічні переваги. Виключний реєстр ЄС ГМ продуктів харчування та кормів знаходиться на офіційному сайті Європейської Комісії [27].

У травні 2015 року відбулася чергова міжнародна конференція «Європа без ГМО», в якій, до речі, приймала участь і Україна. У ході заходу було підтверджено право країн Європи самостійно визначати шляхи фермерства, харчування, виробництва та продажу продуктів харчування, захищаючи навколишнє середовище і земельні ландшафти, власну культуру і спадщину, їх насіння, аграрний розвиток, економічне майбутнє. Це включає право приймати рішення про використання ГМ-рослин і тварин в їх аграрних і екосистемах [28].

У цій ситуації, як бачимо, Україна стає потенційним «вікном у Європу» для ГМ-технологій. Але, у першу чергу, важко переоцінити можливі негативні наслідки для екологічного та економічного розвитку нашої країни у довгостроковій перспективі. Тому керівництво державою повинно знайти відповідь на питання, чи доцільно відкривати Україну для ГМО заради зростання миттєвих економічних показників.

Висновки і пропозиції. З наведеного вище можна зробити такі висновки і пропозиції:

1. Якісне правове та адміністративне регулювання обігу ГМО продукції в Україні ускладнюється недосконалістю відповідного законодавства, яке часто є внутрішньо неузгодженим і потребує серйозного доопрацювання.

2. Незбалансованість та мінливість переліку повноважень щодо контролю створення, випробування, транспортування та використання генетично модифікованих організмів в Україні, а також системи органів, наділених такими повноваженнями не дає змоги гарантувати об'єктивного державного захисту споживачів та навколишнього середовища від можливих ризиків ГМО.

3. У провідних зарубіжних країнах протягом останніх років проявляється чітка тенденція відмови від обігу на своїй території ГМО продукції або його жорсткої регуляції.

4. На даному етапі залежності України від міжнародних фінансових інституцій, які, окрім іншого, люблять інтереси глобальних транснаціональних корпорацій, вважається неможливою абсолютна відмова від запровадження ГМО продукції в країні. Тому вважається доцільним пошук найсприятливіших умов для його регулювання, таких як обов'язкова реєстрація ГМО продукції в державних реєстрах України згідно із відповідним національним законодавством та обов'язкове маркування відповідної продукції. Питання пошуку компромісів з врегулювання даної проблеми становить перспективу подальших розвідок у цьому напрямі.

Список літератури:

1. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини : Закон України, 3 вересня 2013 р. № 425-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 20-21. – Ст. 721.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів : Закон України, 22 липня 2014 р. № 1602-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 41-42. – Ст. 2024.
3. Про внесення змін до статті 1861 Земельного кодексу України щодо спрощення процедури узгодження проекту землеустрою : Закон України, 11 лютого 2015 р. № 180-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.

4. Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів : Закон України, 31 трав. 2007 р. № 1103-V // Офіційний вісник України. – 2007. – № 45. – С. 7-13.
5. Про захист прав споживачів : Закон України, 12 трав. 1991 р. № 1023-XII // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1991. – № 30. – Ст. 379.
6. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України, 23 грудня 1997 р. № 771/97-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1998. – № 19. – Ст. 98.
7. Андрощук, Г. Використання генетично-модифікованих організмів: соціально-економічні й правові аспекти / Г. Андрощук // Інтелектуальна власність. – 2012. – № 2. – С. 35-42 ; № 3. – С. 28-36.
8. Б. Баласинович, Ю. Ярошевська. ГМО: виклики сьогодення та досвід правового регулювання. – АДЕФ-Україна, 2010. – 256 с.
9. Близнюченко О.Г. Генетична інженерія: сучасний стан та перспективи роз-витку / О.Г. Близнюченко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2009. – № 4. – С. 229-236.
10. Блюм Я.Б. Біотехнологія рослин: сучасний виклик для України / Я.Б. Блюм, Б.В. Сорочинський // Насінництво. – 2009. – № 7. – С. 12-17.
11. Гончаренко І.В. Продукти-трансформери. Що треба знати про ГМО? / І.В. Гончаренко // Безпека життєдіяльності. – 2009. – № 4. – С. 10-14.
12. Джеймс К. Світовий стан біотехнологічних/генетично модифікованих культур: 2009 рік / К. Джеймс // Агроном. – 2010. – № 2. – С. 170-173.
13. Димань Т.М. Безпека продовольчої сировини і харчових продуктів : підручник для студентів вузів / Т.М. Димань. – К. : Академія, 2011. – 517 с.
14. Діхтяр В. Час визначитися : [про стан законодавчого регулювання ГМО-продукції в Україні] / В. Діхтяр // Агроперспектива. – 2009. – № 11. – С. 25-27.
15. Зінченко С. Харчові мутанти : [генетично модифіковані с.-г. культури] / С. Зінченко // Агроперспектива. – 2009. – № 5. – С. 10-11.
16. Іващенко О.О. Проблеми ГМ рослин в Україні / О.О. Іващенко, О.І. Руд-ник-Іващенко // Вісник аграрної науки. – 2013. – № 3. – С. 28-29.
17. Лін Дж. Таємний план Європи щодо зростання обсягів виробництва ГМ культур / Дж. Лін // Агроном. – 2009. – № 2. – С. 148-149.
18. Михайлов Ю. ГМО: від міфів до правди / Ю. Михайлов // Пропозиція. – 2013. – № 7. – С. 54-56.
19. Пономарьов П.Х. ГМ продовольча сировина і харчові продукти, вироблені з її використанням : навчальний посібник для студентів вузів / П.Х. Пономарьов, І.В. Донцова. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 126 с.
20. Сердук А.М. До питання ризиків ГМО / А.М. Сердук, В.Н. Корзун // Довкілля та здоров'я. – 2010. – № 2. – С. 3-6.
21. Соболев Є. Експеримент з невідомими : [ГМО в Україні: за чи проти] / Є. Соболев // Агроперспектива. – 2009. – № 1. – С. 18-20.
22. Степанюк О. ГМО: нові вигоди – нова шкода? / О. Степанюк // Агробізнес сьогодні. – 2013. – Квіт. (№ 8). – С. 50-51.
23. Третьякова В. Про правові основи функціонування системи біобезпеки під час здійснення генно-інженерної діяльності / В. Третьякова // Віче. – 2013. – № 6. – С. 28-30.
24. Трибель С.О. ГМО : світові тенденції і вітчизняні реалії / С.О. Трибель, О.О. Стригун, Т.В. Топчій // Насінництво. – 2012. – № 3. – С. 13-21.
25. Худяков М. Міфи і реальність ГМО / М. Худяков // Агробізнес сьогодні. – 2009. – Лют. (№ 3). – С. 38-39.
26. Всемирный банк и МВФ открыты Украину для западных интересов / Пресс-релиз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oaklandinstitute.org/press-release-world-bank-and-imf-open-ukraine-western-interests>.
27. ГМО. ЕС реестр разрешенных ГМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/food/dyna/gm_register/index_en.cfm.
28. ГМО-свободная Европа. Будущие возможности и вызовы. Конференция 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gmo-free-europe.org/>.
29. Деякі питання проведення апробації (випробування) та реєстрації ге-нетично модифікованих організмів сортів сільськогосподарських рослин : Постанова Кабінету Міністрів України, 23 липня 2009 р. № 80 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/808-2009-%D0%BF>.
30. Павленко О. Успішні реформи – запорука інвестицій в аграрну га-лузь / Доповідь Міністра аграрної політики та продовольства Украї-ни / прес-конференція на тему «Інвестиції в аграрну галузь. Під-сумки першого Американсько-Українського бізнес-форуму у Вашингтоні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/uk/node/17872>.
31. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, де-яких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України, 7 серпня 2013 р. № 748 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/748-2013-%D0%BF>.
32. Про затвердження форми Реєстру генетично модифікованих організмів джерел харчових продуктів, а також харчових продуктів, косметичних та лікарських засобів, які містять такі організми або отримані з їх використанням : Наказ МОЗ України, 02.07.2009 № 475 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20090702_475.html.
33. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів». Пояснювальна записка від 26.01.2015, 15.09.2015 № 677-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53696.
34. Реєстр генетично модифікованих організмів джерел кормів, кормо-вих добавок та ветеринарних препаратів, які містять такі організми або отримані з їх використанням / Зареєстровані ветеринарні препарати, кормові добавки, готові корми та премікси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vet.gov.ua/sites/default/files/Reestr_GMO_2.doc.
35. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейсь-ким Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 16.09.2014 № 1678-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page11.
36. Україна – житниця майбутнього : Програма соціальних інвестицій «Монсанта Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.monsanto.com/global/ua/ourcommitments/pages/grain-basket.aspx>.

Онищенко О. А.

Запорожский национальный университет

СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ВВЕДЕНИЯ ГМО: КОНФЛИКТ ИНТЕРЕСОВ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНЫХ КОРПОРАЦИЙ И УКРАИНЫ

Резюме

Статья посвящена рассмотрению вопросов правового регулирования создания, испытания, транспортировки и использования генетически модифицированных организмов (ГМО) в Украине. Приводятся позиции зарубежных стран по внедрению ГМО и международный опыт регулирования этого вопроса. Анализируется конфликт политических интересов ТНК и Украины по поводу введения в стране оборота ГМО продукции.

Ключевые слова: генетически модифицированная продукция, экологическая безопасность, экономический кризис, правовое регулирование, конфликт интересов.

Onishchenko O. A.

Zaporizhzhya National University

SOCIAL AND ECONOMIC RESULTS OF IMPLEMENTATION GMO: CONFLICT IN INTERESTS OF INTERNATIONAL CORPORATION AND UKRAINE

Summary

The article deals with the issues of legal regulation of the creation, testing, transportation and use of genetically modified organisms (GMOs) in Ukraine. The positions of foreign countries for the implementation of the GMO and the international experience of regulating the issue are given. The conflict of political interests of TNCs and Ukraine on the initiation of GMOs in the country is analyzed.

Keywords: genetically modified products, environmental safety, economic crisis, legal regulation, conflict of interests.

УДК 339.972

Цветаева К. В.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СФЕРИ РЕСАЙКЛІНГУ В ЄС

Визначено рівень та цільові показники ресайклінгу задля економічного розвитку, зростання доходів, створення нових робочих місць в ЄС. Установлено пріоритетні напрями інвестиційного забезпечення вторинної переробки ресурсів у контексті реалізації завдань сталого розвитку ЄС.

Ключові слова: вторинна переробка ресурсів, тверді побутові відходи, промислові відходи, інновації, інвестиції, «Європа-2020».

Постановка проблеми. Екстенсивне використання природних ресурсів призвело до сировинної залежності економік багатьох країн світу, загострення екологічних проблем, пов'язаних з видобутком сировини, виробництвом продукції та утилізацією відходів виробництва й споживання. Важливу роль відіграє інноваційно-інвестиційне забезпечення сфери ресайклінгу, оскільки надає нові економічні можливості країнам: збільшує ресурсну базу, підвищує конкуренцію на ринку, удосконалює організацію праці та запроваджує нові методи управління на сміттєпереробних підприємствах, збільшує продуктивність праці. Країни – члени ЄС є лідерами вторинної переробки ресурсів та впровадження сучасних технологій. Перспектива збільшення вторинної переробки і розвитку ринку ресайклінгових ресурсів в ЄС зможе забезпечити не лише стійкий розвиток країн, а й покращити екологічну ситуацію в регіоні та світі, що стало одним з головних викликів ХХІ ст. Таким чином, ґрунтовне дослідження інноваційно-інвестиційного забезпечення сфери переробки відходів в ЄС є необхідним, що і обумовлює актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти інноваційного розвитку країн

висвітлено в роботах Л.Л. Антонюк, А.М. Поручника, В.С. Савчука [2]; інвестиційні аспекти реалізації екологічних проектів подані у працях Н.Н. Андреевої, С.К. Харичкова [1], Б.В. Буркинського, Н.Г. Ковальової, А.Л. Розмариної [3]. Практичні питання інвестиційного забезпечення переробки відходів розглядаються групою науковців міжнародної асоціації Cleantech group [11], загальна характеристика сфери ресайклінгу представлена у звітах Європейської комісії.

Мета статті полягає у встановленні пріоритетних напрямів інноваційно-інвестиційного розвитку сфери вторинної переробки ресурсів у контексті побудови європейського «суспільства ресайклінгу». Для досягнення мети були використані методи порівняльного, структурного, функціонального аналізу, синтезу, індукції та дедукції. Інформаційну базу дослідження склали наукові розробки зарубіжних та вітчизняних вчених, регламенти та директиви ЄС, звіти Євростату, Європейського агентства з навколишнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зростаючий обсяг відходів, дефіцит благородних металів, високі витрати на видобуток корисних копалин і обмежена площа полігонів для захоронення відходів надали імпульс розвитку ресай-